

ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΣΕ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΡΟΜΠΙΝΣΟΝΑ *)

Κι άφ'ότου πήγαινε κ' έβλεπε στη φυλακή ένα παλλη-
καρι σαν τ'ο Γιάννη! Μακάρι νάχε τέτοιους νέφτες πολ-
λούς! Τι τάχα; Και σαν τ'ο βουρούσε άκμήν ο Γιάννης,
τέτοια δέν πάθαινε. Καπετάνιος ήταν άφ'ότος; Καπετάνιος
του γλυκού νερού. "Η μπές κανένα βράδι και νοστιμέ-
φτηκε ο ίδιος τ'ο κρατάει κ' έρχοσε τ'ο μπουσουλά του;

"Ας πάει νά χαλή ο ίδιος όπου θέλει και δέ θέλει.
Τι τον έμεινε τ'ο Γιάννη; Νά σου όμως πού χάνουνταν
ο Γιάννης τώρα. Τι νά κάμει και τι νά γίνη; "Ανο-
σία του αλήθεια πού από τήν αρχή, από τήν πρώτη
μέρα δέν πήγε νά βγάλει στη κορροδούνη, κι αν τ'ο
κορροδούνη δέν έμεινε κατάλληλο, τουλάχιστο σ' ένα
ύψωμα, νά μ'ην τ'ο κουνήση από και, γι'α νά δ'η αν περ-
καρδί, κι αν περνούσε, σπολλάκις, τόν έπαιρνε, δέν
είχε ανάγκη νά καθίσει νά προσμένει τ'ο στρατό τόν
καπετάνιο. "Αχ! Θέ μου! Βεβαιά κ' έπρεπε νά βι-
λίζη. Μά μήπως τόν άρριε τότες ο φύβος και τ'ο χί-
λια δυό, άπροσδόκητα όλα τους, πού είδε κ' έπαθε στη
Σάντα Κλάρα; Καλέ, τί βίβλεις; Δέ βραδίσει; "Αμέ,
αν τ'ο καρδί περνούσε τήν ώρα πού δέ βραδύονταν στο
ύψωμα; Μπορούσε τάχα νά τ'ο στρώτη σ' ένα ύψωμα
νοχτομερίς; Νά, ο τι είτ'ανε νά δ'η, θά τ'ο δέλεπε κι από
τήν Κορροδούλα του. Τιποτε! "Ερταίει ο καπετάνιος
και μόνος.

"Αφ'ό, άμα τάπορτασε ο Γιάννης, τόν έσάχασε.
Καλήτερα παρ' νά φταίη ο ίδιος. "Αρχισε νά πορπα-
τάει στο Νησί του. "Αδύνατο! Φτάνει πού τ'ορνούσε τ'ο
βουμάκι του τ'ο γνωστό, φτάνει πού κοίταζε τόν ου-
ρανό, τόν ολογλαζό, τ'ο θαλάσσι, τήν άτέλειωτη, και
τόν έπαιρνε τρέλλη. Ποτέ δ ν'ο πίστευε πώς τόσο ά-
πέραντη φυλακή θά τ'ο φανότανε μιά μέρα τόσο τόσο
μικρούσιχη, τόσο πληχτική.

Μισός τ'ο ήθελε τώρα, όχι πιά γι'α τόν καπετάνιο,
μά γι'α τ'ο Σάντα Κλάρα τήν ίδια. Δέν μπορούσε νά
τ'ο βλέπει. Τά δέντρα τ'ο πελώρια, τ'ο λούλουδα, τ'ο
χόρτα, ως και ή Κορροδούλα, όλα τήν πειράζανε, τόν

άπειπιζανε, μόνο πού τ'ο μάτια του τ'ο βλέπανε μπρο-
στά τους. "Ορεξη τ'ο έρχότανε, όλα νά τ'ο ξελοθεύη,
αν μπορούσε. Και παρ'ότι δέν είναι νά συλλογίστηκε
τέτοιο πράμα κ' ή ψυχική, μά κ' ή φυσική ενέργεια ενός
παλληκαριού στην έλικιά πού είχε ο Γιάννης, με τ'ο
είκοσι πέντε, είκοσι έφτά του χρόνια, δταν τ'ο βαστάει,
δταν τήν άλυσσάει τήν ενέργεια σ' ένα έρκμο Νησί
πού ή Δημιουργία τήν καταπλάκωνει, πρέπει κάπου
και με κάποιον τρόπο νά ξεθωιάσει. Πώς όμως και πού,
άκμήν δέν τ'ο έβλεπε. Θετικό τίποτε δέν έβλεπε με τ'ο νού
του. "Ενα κατ'αλάνη, πώς είταν άκμήν νέος και
πώς ήθελε νά ζήση. Τ'ο ύστερνι πού περνούσε στην
άθωπο μέσα είναι ή θηλοζώη του άφ'ότη, και μάλι-
στα τήν έχει ο άθωπος και πεθαμμένος, άφ'ό, κατόπι
από τ'ο δικό μας, τ'ο χρειάζεται και άλλος κόσμος.

Μά ή Σάντα Κλάρα, ο Γιάννης τ'ο νοιώθει τώρα,
τού κατ'αλάνη τ'ο ζωή του. "Επρεπε κάτι νά κάμει,
νά ξεδιωχή. Μπορεί πάλι και νά μ'ην πήγε τόσο μα-
κριά ο λογισμός του. "Ο Γιάννης είταν άπλός άθωπος
και δέν ήξερε από ψυχολογίες. "Ηξερε μόνο πώς κόν-
τεβε νά πλανάση και πώς έπρεπε κάτι νά κάμει, ό τι
κι αν είτανε, ό τι κι αν πρωτογίχαινε, γι'α τ'ο γλυ-
τωμό του. Νόμιζε πώς δέν μπορούσε νά μείνη έτσι, με
τ'ο χέρι σταβρωμένο. Φτάνει τού πού δυό χρόνια κά-
θησε άκίνητος κι άδούλετος. "Αφ'ό, λέει, θά τόνε χαν-
τάκωσι. "Ισως όμως τ'ο ήθελε και τρέλλη. Μιά μέρα
λαιπών πού κατέθηκε κάτω στη Μεγάλη τήν "Αμμου-
διά, θυμήθηκε άξαφνα τ'ο βουμάκι πού πέρασε αλά-
καίρο χειμώνα, κρυμμένος μέσα σ'α δέντρα. Πώς έ-
ρει; Μπορεί τ'ο βουμάκι εκείνο τ'ο καταραμένο νά μ'ην
τόν άρριε νά δ'η κανένα καρδί πού περνούσε. "Αντίς
νά θυμώση με τόν έαφ'ό του, με τ'ο φόβο του πού τόν
κρατούσε δεμένο, θυμώσε με τ'αφ'ό τ'ο βουμάκι. "Ως
τόσο μπήκε μέσα, ξεπλώθηκε καλίστα, σ'α νά σύχσει
μιά στιγμή, σ'α νά πεσε ο θυμός του. Είχε φανταστεί τ'ο
μέρος εκείνο κάτι μαγεφτικό πού σ'α άπονάεινε τήν
έπαιρνε πάλι στην άγκαλιά της ή μοναξιά, τόν κου-
κούλωνε ή συνθησιμένη ζωή τ'ο Σάντα Κλάρα, γιατί

τόντε κόντεβε νά τ'ο συνηθίση, δίχως νά τ'ο ξέρη, νά-
ποκοιμηθή μιά και καλή στις όμορφίες τού Νησιού του,
σαν τ'ο λούλουδο ή σαν τ'ο χόρτο, άφ'ό μήτε ζαα δέν
είχε. "Αλήθεια πώς είχε φρούτα μοναδικά, και μόνο
πού τ'ο ξαναείδε ο Γιάννης, τ'ο άρέχτηκε. "Ετρεχαν
τά σάλια του, νά κόψη ένα, νά τ'ο βουρίξη.

Ζήγωσε στο δέντρο, άνέθηκε, άρπαξε τ'ο πρώτο πού
βρήκε, ένα είδος ροδάκινο ζουμερό και μεγάλο μεγάλο,
σαν όλα τ'ο φρούτα τ'ο Σάντα Κλάρα. Λέει νά είταν
άφ'ό άλλο μελ'όσι, κι όπως κατόπι πρίν τ'ο κρατάει,
τόσο λαίμαργα τώρα κατόπι τ'ο ροδάκινο. Τι νά κάμει;
Διψύει ο άθωπος. Μά πεινούσε κιόλας. Κ' έτσι δέν
άρεστήκε στο ροδάκινο, παρ'α γύρισε κι άλλα πού θρεφ-
τικά. "Ισα ίσα, εκεί πού έψαχνε, άνακαλύψε κάτι κα-
λαμπόκια πού ως τότε δέν τ'ο πήρε τ'ο μάτι του, ίσως
γιατί τ'ο ήθελε χάρου.

— "Αλλέ, λέει, άφ'α ψημένα θάνοι θέτι πράμα.

Βγήκε άμέσως από τ'ο βουμάκι, πήγε στην άμμου-
διά. Και τ'ο συνηθισμένα μας. Πήρε τ'ο κανονικά στο
ζουμάκι πού φουρτούσε—άλλο ρούχο τώρα δέν είχε— άναψε
φωτιά. Μά δέν τ'ο έφτασαν τ'ο ξύλα. Τραβήξε πάλι
πρίς τ'ο βουμάκι, έμασε κλαρίκια, έκοψε μερικά, γύρισε
στη δουλειά του. Σουβλερέ κι ολογλαζική, πεταχτηκε
ή φλόγα.

Μόνο πού τήν είδε, άνατρίχισε ο Γιάννης. Πώς
μπορεί νά π'η πώς τ'ο κατέθηκε άξαφνα τέτοια ιδέα;
Μήπως τόν ξαναπάρη ο θυμός; Μήπως εκείνη τήν ώρα
μίσσησε πού πηλ'ο τ'ο βουμάκι πού τόν άπυζώνε με τ'ο
φαγιά του; Δέν ξέρω. Μά έτρεψε και φώνωζε δυνατά:
— "Θά σ'α καψώ. Θά σ'α καψώ.

"Αρπαξε δυό τ'ο έλαγε, κ' ένα κομμάτι ξύλο πού έ-
κκιγε στη σιτά, χούμωσε στο βουμάκι, στήθηκε ανά-
μεσα στα δέντρα, στην κορδιά τού βουμαίου. "Εβρίξε
πάνω στα χόρτα τ'ο δαδί. Ξερά σαν πού είτανε, κέρω-
σαν άμέσως. "Εγλύψε ή φλόγα πρώτα έναν κορμό, ύστε-
ρις άνέθηκε στα κλαριά, πηδύξε άστροπελικίς στο πλα-
γινό τ'ο δέντρο, έπειτα και στα άλλα γύρο γύρο. Μά τό-
τες πλάκωσε χάρου καπνός σύννεφο ουστά: πυλεμούσε
ή φλόγα νά πιάση και κόντεβε καλίστα νά πνιγί,
έπειδής και τ'ο δέντρα είταν τόσο πηχτά, τόσο φυρνω-
τίς οι κορφές τους, πού άέρα δέν είχε και κατρακύ-
λας κάτω ο καπνός. "Ο Γιάννης άφ'ό δέν τ'ο κατ'α-
λαβε, άπύρνησε, χυλόσκασε, ζαλίζονταν κιόλας, θυμώσε
παράπ'α, πήγε νά φέρη άέμα κι άλλη φωτιά.

Σ'α βγήκε όξω, πήρε τήν άνάσα του. Κι αλήθεια
λίγο περισσότερη νάμνησε μέσα, θάπερτε κ' ίσως δέ θά
σκαυότανε πιά. Σ'α νά τ'ο νοιώσει κίχρηζε νά διατάξη,
εκεί πού σήμωνε στη σιτά, νά πάρη ξύλα. Τι; νά γυ-

*) Κοιτά τ'ο φύλλα 96, 97, 98, 99 και 100.

ακέρτακε νά έβρ'η ένα και μόνο σχολείο γι'α όλον τόν
τόπο και γι'α όλες τις τάξεις. "Εκεί όλη ή νεολαία τού
τόπου έμελλε νά περάτη όλη τήν πνευματική και σω-
ματική της εκπαίδευση από τις ρίζες: κάθε έργασιας και
γνώτης ως τις ψηλότερες άρες της, με τρόπο νά είναι—α
θεμέλια γι'α όλους τ'ο ίδι. Τ'ο σχέδιο δέν πραγματοποιήθη
ποτέ, ή ιδέα όμως μιάς γενικής λαϊκής εκπαίδευσης
πένω σ'α θρησκευτική και έθνική βίτη—όχι ή τεχνητή
έπιτήδευση τών παιδιών, παρ'α μιά έλεύθερη, ατεξούσια
άναπτυξη μεγαλωμένων ανθρώπων—αυτή ή ιδέα διατη-
ρήθηκε, και σ'α 1845 ο καθηγητής Flor στο Kiel έφουσε
το σχολείον του Höllding στο μεσημέρι μέρος τού Σλέ-
δικ, πού ύστερα από τόν πόλεμο με τήν Πρωσία (1864)
μεταφέρθηκε στο "Αλσφ τ'ο Δανίας.

Αυτό τ'ο σχολείο ήταν από καινά τ'ο άψυχολόγητα
πειράματα, ένα γέννημα σχολαστικών ανθρώπων πού έν-
θουσιάζονταν γι'α περπαμένους κόσμους, μά πού δέν βγά-
ζουν ποτέ τίποτε άφ'ότιμο. "Επρόκειτο νά γείνη ένα φρού-
ρο σκοποδής εναντίον τ'ος γερμανικής επιδράσης: γι'α
νά άνδύη όμως στην γείτονα τ'ο συγγενή, βίλληκε σ'α κί-
νηση ο ήρωισμός τ'ος άρχαίας Σκαντιναβίας: μαζί με τήν
άρχαία Σκαντιναβική γλώσσα και μυθολογία, πού διδά-
σκονταν με τ'ο ζώρι στα καλόκαρδα χωριάτόπουλα και στις
χωριόποδες.

Αυτίς οι παρ'όσεις κυριαρχούσε και σήμερα άκμήν
στο "Αλσφ, κ' είναι ένα θέμα πού σ'α άρριε τ'ο θλίψη

μαζί με τ'ο χαμόγελο, νά ιδίς κάτι χοντροκόρμα και βα-
ρύγλωσσα παλληκαρία και κάτι μεστωμένες κοπέλλες, πού
έχουν κιόλας τόν άραβόνα στο δάχτυλο, νά βασανίζου-
ται λίγο καιρό πρίν στεφανωθούν νά ψελλίζουν και νά με-
ταφρίζουν τ'ο δύσκολη γλώσσα τών παργόνων τους. "Εξω
από τήν καλλιέργεια τ'ος άρχαίας Σκαντιναβικής, πού τ'ο
διατήρησε τ'ο "Αλσφ, σαν ένα πολύτιμο κατασκευάσμα
μέσα στο σπέρτο, από τ'ο χρόνια τού έθνικού σωβινισμού,
προπαρκακεύζονται εκεί και οι έραπόστολοι γι'α τ'ο
Ζουλού και άλλους άδύφιστους ειδωλολάτρες, καθώς άνα-
πτύσσεται εκεί και τ'ο σωστό δακτύλιο πνεύμα.

Τ'ο καθ' αυτό νεύρο τού γνήσιου χωριάτικου σχολείου
όμως δέν τόν εύρηκε κανένας αφ'ό λ'όπατρης έξάκαλος, παρ'α
ένας χωριάτης, ο γιός ο ος μικρού χτηματία, Χρ ή σ τ ο ς
Κώ λ τ, πού είχε παρ'α μιά ζωή γεμάτη από περιπέ-
τειες. "Ο Κώλτ είχε εκείνη τήν έσωτερικότητα με μιά
θηρησκευτική δόση και μ' έείνη τήν όξυνση γι'α τ'ο παρ'α-
τικό, πού ένε χαρακτηριστικά τού Δανού χωριάτη. "Ηταν
κοσμογυρισμένος και ως όπρητης ενός έραποστόλου είχε
πάει ως τ'ο Σιμυρη. "Εκεί χωρίστηκε από κείνον, άγ-
ράτε ένα καρποτάκι, έβλεπε επάνω τ'ο πράματά του και
χαρούμενα περνώτα, με τ'ο βίδ'ο μ'ορσά του, από τήν
Τουρκία και τ'ος άλλους τόπους τ'ος Ευρώπης έγύρισε στην
πατρίδα του.

Σ'ο δρόμο είχε φιλοσοφήσει γι'α τούτο και γι'α κείνο
και κατάντησε νά γνωρίση, πώς οι Δανοί χωριάτες ήταν

παρ'α πολύ στενοκέφαλοι. Οι κουθέντες τους κ' οι λογισμοί
τους είτ'ανε μόνο γι'α τ'ο θέσιμα και γι'α τ'ο εαγί, γι'α
τήν καλοταγία και γι'α τήν πολυαγία! Δέν ήξεραν τί-
ποτε γι'α τόν πλούτο τ'ος ζωής και δέν κατ'αλάνη ά-
τ'ο άντιπροσώπιση τών συμαρτών τους. "Ο Κώλτ
ήθελε νά τ'ο δώση περισσότερο βίθος και άξία, όχι όμως
με μαθήματα, παρ'α με συνήθειες. "Ο σκοπός τού ή-
ταν νά ευπνήτη τ'ο πνεύμα! Σ'α 1851 άρριε σ' ένα
μικρό σπίτι με τέσσερα σκαλλήκρια (Kare) τ'ο σχο-
λείον του. "Εξω από μερικά γυμνάσματα στη γράφη, στο
λογάρισμα και στο βελιοκράτημα, ή διδασκαλία περιο-
ρίζετο μάλλον στις συνομιλίες. Αύ-ε δέν ήθελεν ήρτιμέ-
νον καιρό. "Όταν ήταν ο Κώλτ τ'ο νόχτα ξαπλωμένος 'ς
τ'ο κρεβάτι του και ή έμπνευση νά μιλήη έρχονταν
επάνω του και ή έμπνευση νά άρραζόνται επάνω 'ς τ'ο
συντρόφους του, τ'ο διηγότανε και συζητούσε μαζί τους
ως 'ς τήν αύγή. "Ηταν ένας από κείνους τ'ος γεννημένους
παιδαγωγούς, τών όποιων τ'ο όλον είναι ή προσωπικότης,
τ'ο παρ'αδειγμα και τ'ο πρότυπον. Μά δραστηριότητα πολ-
μούσε άκούρτα νά μεγαλώτη τ'ο σχολείον του. Δέν άρ-
γισε νά κερδίση εντ'α τ'ος ζωηρούς και εύκίνητους χω-
ριάτες τού νησιού (Fålleu). ο κανένας είδνε ό,τι είχε,
μερικά φ'αί του λαού 'ς τ'ο Κοπελάκη βουρούσαν, κ'
έτσι σ'α λίγο έφουσε ένα μεγαλόερο σχολείο 'ς τ'ο Άλσφ
κοντά 'ς τ'ο Odense. Τότε από χροίο σ'α χροίο ήρθαν
περισσότεροι. ("Αλσφ, 1851)

ρίστη σε κίνη την πινυγούρα; Γιατί; Ἄξαφνα τοῦ ἦρθε κ' ἕνας στοχασμός, ποῦ ἔφριξε. Νὰ καὶ τὸ ρουμάνι, μὴν νὰ καὶ αὐτὸς μαζί. Ἀπομακρύνθηκε γλήγορα, πρὸς τὴν ἀκρογιαλιά. Ὡροῦσε ὅμως πάντα τὸ ρουμάνι, νὰ δῇ τί θὰ γίνη. Τίποτα! Ἡ κορφή του ἀσκήλετη. Τόσο καλήτερον! Εἶχε κειρὸ, νὰ περῇ μετὰ τὸ κέρι τοῦ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὴ, στὴν Κορρούλα του. Ἡ φωτιά δὲν ἔπιασε ποῦ δὲν ἔπιασε, λέει. Μαγεμένος ὁ τύπος καὶ μήτε ἡ φωτιά δὲ φελαίει. Λοιπὸν ἄρσενε τὰ κρυφά, καὶ τοιμαζότανε νὰ φύγῃ ἀκολουθώντας τὸ στενὸ τὸ γαϊάκι τῆς ἀμμουδιάς, ποῦ ἔτσι θάρτανε πρὸ γλήγορα στὰ δικά του τὰ κατατόπια. Κι ὅσο ἀνέβαινε τὴν ἀμμουδιά ἤθελε νὰ πᾶ, ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ βουνό, τήρῃ πάντα τὸ ρουμάνι μετὰ προσοχὴ, σὰν τὸν κλέφτη ποῦ γυρίζει καὶ βλέπει ἔρχεται κανένας ἢ δὲν ἔρχεται.

Ἐκεῖ ποῦ κοιτάζει, μὴ φλόγα, μὴ τί φλόγα; μὴ κολύνα φωτιά βγήκε μετὰ ἀβάσταχτη ὄρμη ἀπὸ μέσα ποῦ τὸ ρουμάνι. Ἀναβῶν τώρα καὶ τὰ ἄλλα τὰ δέντρα, ἴσα ἴσα κατὰ τὸ μέρος τὸ νοτιανό, ποῦ ἤθελε νὰ πᾶ ὁ Γιάννης. Σύγκαιρα μετὰ τὴ φλόγα, περὶχρονότανε πέρα πέρα μὴ μυριδιὰ θεοτέλλη, μὴ θεόγλυκη οὐράνια μυριδιὰ ποῦ σὲ μεθοῦσε, μὴ μυριδιὰ καμωμένη ἀπὸ τὰ ῥώματα ὅλα, ὅλη τὴν ἐβωδιὰ τὸ δέντρο ποῦ καίγανε, ἀπέραντη σὰν τὴ φλόγα μυριδιὰ καὶ βραχὺ καπαχὶ σὰν τὴ φλόγα.

Ὁ Γιάννης ἔτρεξε μισοζώντας κατὰ τὰ γαλῶ. Μὰ ἐπειδὴ ἄγεραι δὲ φυσούσε μήτε βορὰ μήτε νοτιά, ἐκπλύνονταν ἡσυχᾶ ἡσυχᾶ ἡ φωτιά παντοῦ στὸ ρουμάνι, μετὰ τὴν ἴδια δύναμη, καὶ ἄρχιζαν οἱ φλόγες νὰ τρυποῦνε καὶ τὸ μέρος τὴ βορειανὴ ὅλλες πάλι προχωρούσαν πρὸς τὰ δέντρα ποῦ κοιτάζαν τὴ θάλασσα. Καὶ παντοῦ ἡ μυριδιὰ ἐκείνη μεγάλωνε μετὰ τὴ φωτιά.

Ἡ ἀπόστασις ὡς τὸ θάλασσα εἴτανε κάρτα, καὶ νὰ τὸ συλλογιστῇ κανεὶ, ὁ Γιάννης δὲν κιντοῦνε γὰρ τὴν ὥρα. Λοιπὸν ἔμεινε μὴ στιγμὴ, ἀκατακτάστος. Στανχωμένον ὅμως μόνον ποῦ ἔβλεπε τίς τόπες φλόγες. Σὲ λίγο μάλιστα ἡ πυρκαγιά, βλῶντας σὲ κίνησιν τὴν ἀτμοσφαίρα ποῦ τὴν ἔδερναν οἱ φλογουκαματίες, σήκωσε ἀνεμὸ. Τότες ἡ μυριδιὰ κατόντης ἀνυπόφερτη καὶ ὁ Γιάννης εἶδε πῶς ἔπρεπε καὶ καλὰ νὰ ξεκινήσῃ ἀπὸ καὶ ποῦ στεκότανε, ὅσο μὴν ποῦς ποῦ κιντὰ στὴν ἄκρη τοῦ γαλῶ. Φούσκωνε ὅμως ἡ θάλασσα καὶ τοῦ ἔτρωγε τὸν ἄμμο ποῦ πατούσε. Μιλετοῦσε ἀπὸ ποῦ νὰ πᾶ, ὅταν ὁ τῶμος, ποῦ τοῦ ἔκανε καρτέρη ὡς ποῦ νὰ τὸν ἀρπάξῃ πρὸ ψυχῇ καὶ σάρκα, ἦρθε καὶ τοῦ ἀναποδύρισε τὰ μυαλά, μετὰ τὸ θέαμα τὸ παρὰ ποῦ τοῦ περυσιστάθηκε στὰ μάτια.

Καταμεινὸς τοῦ ρουμανίου ξέφυγε πρὸς ἔτραγε ποτὶ ἀριστερὰ φρενιλό. Ἀπὸ κατέβηκε κ' ἐκοῦσε τὴν ἀμμουδιά. Δὲν τὸ πολυπρόσεχε ὁ Γιάννης, γιατί ὁ νοῦς του εἶταν ἄλλου, καὶ δὲν κοιτάζε χάμου. Ἄξαφνα ὁ μὸς γυρίζει καὶ βλέπει τὸ ποτάμι σὰν πυρῶμένο ἴσα ἴσα στὸ μέρος ποῦ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ ρουμάνι. Ἀγάλια ἀγάλια, ἔρχονταν οἱ φλόγες καταπάνου του, ἀποσκεπάζοντας τὰ νερά. Εἶτανε κλαριά, κομμάτια ξύλα ποῦ εἶχανε πέσει ἀπὸ τὰ δέντρα μέσα στὸ ποτάμι καὶ ποῦ τᾶσανε τώρα μετὰ κόπο τὸ νερό, γιατί ὅλο του εἴτανε φουρτωμένο κυρτούς, κλώνους, κλαριά καὶ φύλλα ποῦ βλάδιζαν καὶ ποῦ καίγανε ἀπ' ὄξω. Μὴ πλεούμενη πυρκαγιά, μυριδιὰ καὶ τρομερή.

Ὁ Γιάννης πῆρε τῶνε ματιῶ του. Νὰ φύγῃ, νὰ φύγῃ, γὰρ τὸ νοῦς τοῦ Θεοῦ, νὰ γλυτώσῃ. Ἀπὸ ποῦ ὅμως; Σὰν τὸ κατσίκι, πηδῆξε, σκαρφάλωσε τὰ βουνάκια ποῦ βρισκότανε πρὸ ἀπάνω ἀπὸ τὸ ρουμάνι, πρὸς τὸ βοριανὸ μέρος τοῦ Νησιού. Εἶτανε δυὸ μικροῦται-κίς βουνουσίρες ποῦ τραβούσανε, ἢ μὴ στὴν Ἀμμουδιά τὴ μεγάλη κ' ἡ δέστερη στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς Σάντα Κλάρας σὰ διχράνι, μετὰ ἀνάμεσά τους ἕνα βόθρο σημαν-τικό, μὴ βόθρος καὶ βουνά εἶχανε τὰ πλεῖστά τους σκε-

πασμένα μετὰ χόρτα.

Τὴν πρώτη φορὰ ποῦ εἶχε πᾶι ὁ Γιάννης σὲ κείνο τὸ μέρος, ἀνέβηκε μόνον ἴσα μετὰ τὴν κορφή τῆς βουνουσίρας, εἶδε τὸ βόθρο, δὲν κατέβηκε ὅμως. Τώρα, ποῦ νὰ σταθῇ; Ἐπρεπε καὶ καλὰ νὰ περῇ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μερὴ, νὰ μὴ βλέπῃ τὴ φλόγα ἐκείνη τὴν κορμολοῦσα, ποῦ μεγάλωνε ὥρα τὴν ὥρα, ποῦ ἔλεγε νὰ καίγῃ ὅλο τὰ πέραντα ρουμάνι. Καὶ πάντα τοῦ φαινότανε πῶς τὸν κιντοῦσε ἡ πυρκαγιά, σὰν τὸ ποτάμι τῆς Ἀμμουδιάς. Καὶ πάντα ἡ μυριδιὰ, ἡ ἀχωρίστη συντροφισσα τῆς φλόγας, τὸν ἀκολουθεῖ ὅπου καὶ ἀν πᾶ-γαινε.

Ροβόλαι ὁ Γιάννης στο βόθρο ἀπὸ τὴν κορφή, ἔ-περτε, σηκώνονταν, σκουτάρτε στὴς πέτρες, κατακυ-λοῦσε φεγγί. Τέλος βρέθηκε κατὰ, κοιτάζε· εἶχε καὶ καὶ ἀμμουδιά στὴν ἄκρη, ποῦ τοῦ φάνηκε ἀπὸ μακριὰ σὰ λίμνα ἀκί. Κόβησε μὴ στιγμὴ, λαχνασμένως, προ-τοῦ τραβῆξῃ ἀριστερὰ του, ἐκεῖ ποῦ ἔβλεπε ἀρχαίστε ἀρτοῦ νερό. Σήκωσε τὰ μάτια στὸν τόπο ποῦ ἀκ-κούμενη, ἀνάμεσά στὰ δυὸ βουνουσίρες, εἴτανε πεν-τέξη κατὰ πλάκα δέντρα καὶ τὰ πᾶν τους τὰ κλαριά ἐρεγγυὰ κόκκινα κόκκινα ἀπὸ τὴν ἀντιόραση τῆς πυρ-καγιάς.

— « Ἀλλοίμονο! ὦ πᾶσαι καὶ ἀφτά! »

Ὁρμησε πρὸς τὰ κρυφά τὸ μικροῦταικο. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν τοῦ σκεπάζανε πρὸς τὰ βουνουσίρα, ἔτρεξε ὡς ἐκείπῃ ἡ ὕψη τῆς πυρκαγιάς, κ' ἡ μυριδιὰ τῆς κόντεβε τώρα νὰ κυριέψῃ ὅλη τὴ Σάντα Κλάρα. Δρόμο λοιπὸν καὶ πάλι ὁρμη. Ἐτρεξε ὁ Γιάννης, ἔτρεξε ὡς ποῦ νὰ πρυτάρξῃ στὸ μέρος ποῦ ἔστρεβε ἡ βορειανὴ βου-νουσίρα τοῦ διχράνι, κ' ἔτσι νὰ βρεθῇ στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ Νησιού, ἐκεῖ ποῦ δὲν πᾶν ποῦ τοῦ καὶ ποῦ εἴ-ταν τὰ βράδια καὶ τὸ πλάσι θάλασσα βουνό. Τότες ἡ γλῶσσά, ἀπὸ τὴν ἄκρη ἴσα νὰ σὺρῃ ὡς τὴν Κορρούλα του. Ἐβλεπε κίχας πῶς δὲ θάβλεπε πρὸς τὴ φλόγα τῆς κατάραι, μὴ καὶ ὡς τὸν ἀπάρουσαν τὰ βουνά του.

Λοὶ, ἐλπίδα! Ὅσο προσπαθοῦσε ὁ Γιάννης νὰ βγάλῃ τὸν ἀνέμμο ποῦ τὸν ἀποχώριζε ἀπὸ τὸ βουνό, εἶχε πᾶσαι τὸ συρροῦμα, καὶ σὰν ἦρθε πρὸς ἐκεῖ ποῦ ἤθελε, πλάκωσε ἡ νύχτα. Τότες φάνηκε ἡ πυρκαγιά μ' ὅλη τῆς τὴν τρομερὰ καὶ μ' ὅλη τῆς τὴν ὁμορφί.

Οἱ φλόγες συνέπαιρναν τώρα ἕνα ἕνα ὅλα τὰ δέντρα τοῦ ρουμανίου, καὶ παιδὴ ὅλα τους εἴτανε πολλὰ ἀψηλά, τὰ πρῶτα ποῦ ἀνῶσαν ἔκλειαν ἀκόμη, ὅταν ἔβαιναν τὰ ἄλλα, κ' ἔτσι ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη τὸ ρουμάνι γινότανε μὴ καὶ μόνον θεοράτη φλόγα, ποῦ πηγαινοερχότανε σιγὰ σιγὰ, γλυκοκαματοῦσα, ἡτυχη, ἀτάραχη, καθόρισε κα-θάρια καὶ ποῦ μετὰ τὴν ἀντιφεγγιά τῆς φώτιζε τὸ Νησί ὅλο, φώτιζε τὸν οὐρανό, φώτιζε τὴ θάλασσα, ὡς τὸν ὀρίζοντα πέρα πέρα. Καὶ συνάμα, ἐνὸς ἑλαμπε ἀλάκρη ἡ Διμηνουργία μετὰ τὸ φῶς τῆς, ἡ πυρκαγιά περῆσε ἀτέλειωτα, παντοῦνι γύρο γύρο τὴ μυριδιὰ τῆς, εἰ-κόνα τῆς Ἀγάπης ἀληθινῇ, ποῦ φωτίζει τὸν κόσμον καὶ ποῦ τοῦ δίνει, ὅσο ἴδια τῆς καίει, τὸ ἀνάκτο τῆς τᾶ-ρωμα.

Ὁ Γιάννης, περιτρώμος, σκετισμένος, σὰν ἀστρα-ποβρόντητος, κοιτάζε, κοιτάζε καὶ ὁ φόβος τῆς πυρκα-γιάς τὸν περᾶδερνε, ὥπως μὴ περᾶδερνε καὶ ὁ φόβος τῆς Ἀγάπης. Ἡ Ἀγάπη ὅμως ἔκαμε θάμα καὶ τότες. Ἀπὸ τὴν τῶπερ; τῶπερ ἡ πυρκαγιά; ποῖς μπορεῖ νὰ τὸ πῇ; Ἐκείνη τὴν ὥρα, βρισκόνταν ὁ Γιάννης στὰ πόδια τοῦ βορειανοῦ γοντρόπλου βουνού. Ἐλεγε νὰ κρυφτῇ πίσω του, στὸν ἴσιον του πίσω, σὰ νὰ μὴ ἐ-καίγε τὸ Νησί, ὅμα δὲν τᾶβλεπε ποῦ καίει. Πάσαισε νὰ περῇ. Ἀδύνατο. Εἶτανε γιομοθαλασσιὰ κ' ἡ ριζὰ τοῦ βουνού, ἀπὸ κείνη τὴν ἄκρη, νεροπισμένη. Ἀπαι-πίστηκε. Νόμιζε πῶς τοῦ κάκου καὶ ἀν ἔμνησκε στὸ Νησί, θὰ τὸν ἔτρωγαν οἱ φλόγες. Ριχτοῦσε στὸ γαλῶ!

Ὁ Γιάννης, ποῦ εἶδε καὶ δυὸ χρόνια, δὲν ἤθελε κανε-νὰ κατήσῃ στὴν ἀμμουδιά, ὅταν τὴ σκέπαζε ἡ θά-λασσα λιγάκι, ὁ Γιάννης ἄρχισε νὰ κουλουμπᾷ. Κου-λουμποῦσε, κουλουμποῦσε μ' ὅλη του τὴ δύναμη, γιατί τοῦ φαινότανε πῶς ἡ μόνον του σωτηρία εἴταν ἀπὸ τὴν, καὶ βιαζότανε νὰ φτάσῃ, νὰ φτάσῃ γλήγορα, ἐπειδὴ τὰ νερά ποῦ κουλουμποῦσε εἴτανε πυρῶμένα, ματωμένα, σὰ νὰ τᾶκαίγε ἡ φλόγα καὶ δάφτα.

Τέλος ἔφτασε, ἄγγριζε πέτρα, βγήκε ὄξω. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι του στὰ γόνατά του, γλῶσση στὸν ἴσιον τοῦ βουνού, μάθρα καθὼς εἴτανε φυσικὰ ἐκείνο τὸ μέρος, ἀπὸ γόρσις τὴ ράχη τοῦ ρουμανίου. Μὰ τοῦ πονοῦσαν τὰ βλέ-φρατά του. Ἡ πυρκαγιά ἔμοιαζε νᾶναι παντοῦ, δεξιά του, ἀριστερὰ του καὶ μπροστὰ του, μπροστὰ του μᾶ-λιστα, γιατί τὸ πλάγι εἴτανε μεγάλο κ' ἡ περιφέρεια τοῦ βουνού μικρή. Ὅσο καὶ ἂ σκαλίσαιε τὰ μάτια, ἡ φλόγα τὰ τρυποῦσε. Τᾶνοῖε μὴ στιγμὴ ἀντίφε-νὰ πᾶν, ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ ξηφικὸ ποῦ εἶδε.

Ἀντίφε τοῦ, μὰ σὲ κάποιον ἀπόστασι, βλέπει ἕνα πρῶμα πλάγι, ἕνα βράχο, ἕνα βουνό, ἕνα δέστερο Νησί, καὶ τὸ Νησί ἀπὸ πάνω ἴσα μετὰ κατὰ φωτισμένο ἀπὸ τὴν πυρκαγιά. Εἴταν ἡ Μασατιέρα, ἕνα καὶ ἀπὸ ἀπὸ τὰ τρία Νησιά τοῦ Χουάν-Φερνάντεζ, ποῦ τᾶπο σκέπαζε ὁλόκληρα τὸ βουνό ἐκείνο τῆς ἄκρης τῆς βορεια-νῆς. Σὰ νὰ τὸ κατέβηκε φῶς, σὰ νὰ καταλόβε. Ἐν-νοῦσε πῶς εἴτανε Νησί, ἀπὸ ἀπὸ πίσω ποῦ τὸ ὄψωμ ποῦ στέκονταν ἐκεῖ σὰν τοῖχος, ἔρχονταν καὶ ὅλη ἀν-τιφεγγιά, ἡ ἀντιφεγγιά τῆς πυρκαγιάς στὴν πέρα θά-λασσα. Ἐσκυψε μετὰ προσοχὴ κ' εἶδε μὴ χαρμαδα καὶ ἀπὸ τῆς χαρμαδα τὴ θάλασσα τὴν ἴδια. Τώρα εἴ-ταν βέβαια. Ἡ χαρμαδα ὡς χωρίζε, ὑπόλεπε, δὲ βουνουσίρες ποῦ ὅποι μακριὰ φαινότανε σὰ μονοκόμμα-τες ἴσαι εἴτανε καὶ κανεὶς ἀπὸς ἀνάμεσά τους. Κοιτάζε ὁ Γιάννης. Κοιτάζε καλὰ. Ἐκεῖ ποῦ κοιτάζε, κόντεψε νὰ χῆσῃ τὸ λογικὸ του, γιατί ἄξαφνα, στὴν κορφή τοῦ βράχου, στὰ πλεῖστά τῆς χαρμαδας ἐκείνης, ἔβλεπε κατὰ τὴν ἄκρη, κατὰ νὰ κινεῖται, κατὰ νὰ πη-γαίνοντο, νᾶναι, τρεχάτα, τρεχάτα, σὰ σφαι-ροῦλες, σὰν ἀγγίμα, σὰ ζαρκάδι, σὰ ζῶν, τὰ δὲν ξέρω τί!

Ἀλήθεια εἴταν τὰ γόρσις τῆς Μασατιέρας, ποῦ λα-φιαστήκανε ἀπὸ τὴν πυρκαγιά καὶ ζυγώνανε νὰ δοῦνε. Ἴσως ἐννοῦσαν κίχας πῶς κάποιος ἐκείπῃ, κανένας ζῶν σὰν καὶ ἀφτά, ῥοσκιντοῦνε καὶ λαχταροῦσε καὶ πονοῦσε. Ὁμα καὶ τοῦτο τῆς Ἀγάπης, ποῦ ὅπου φεγ-γοβολοῦσε, μαζώνονταν ἀπὸ μακριὰ καὶ τὴ θάρτανε.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Πλανέθηκε φίλι στὰ χεῖλη ποῦσμιζε
ἀγέρι σὲ τριαντάφυλλα ἢ ζωὴ μου
σ' ἀνατριχιάσματα ἡδονῆς χάθηκε ἢ γὰρκα του
Μὰ ἡ πικρα τοῦ φωλιάζει στὴν ψυχὴ μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΚΗΣ

« Τ Ο Κ Ρ Α Σ Ι »

Τὸ βιβλίον τῆς ἡμέρας — φύλλα τυπογραφικὰ
18 — εἰκόνας εὐρωπαϊκὰς 70 — χαρτὶ ἐκλεχτό. — Που-
λιέται δρ. 3,50, στὰ βιβλιοπωλεῖα « Ἐστίας », Κ.
(Ἐλευθερουδάκη Πλατ. Συντάκματος) καὶ Μπέν.